

DŽŪKIJOS NACIONALINIO PARKO IR ČEPKELIŲ VALSTYBINIO GAMTINIO REZERVATO DIREKCIJOS VALSTYBĖS TARNAUTOJŲ IR DARBUOTOJŲ, DIRBANČIŲ PAGAL DARBO SUTARTIS TOLERANCIJOS KORUPCIJAI NUSTAYMO TYRIMAS 2025 M.

Korupcija- piktnaudžiavimas įgaliojimais siekiant naudoti sau ar kitam asmeniui viešajame ar privačiame sektoriuje.

Kyšis – bet kokios turtinės ar kitokios asmeninės naudoti sau ar kitam asmeniui (materialios ar nematerialios, turinčios ekonominę vertę rinkoje ar tokios vertės neturinčios) forma išreikštas neteisėtas ar nepagrįstas atlygis už pageidaujamą valstybės tarnautojo ar jam prilyginto asmens teisėtą ar neteisėtą veikimą arba neveikimą vykdant įgaliojimus.

Korupcijos prevencija – sisteminga veikla, kuria siekiama didinti viešojo ir privataus sektorių subjektų atsparumą korupcijai ir kuri apima korupcijos rizikos veiksnių nustatymą, įvertinimą, šalinimą ir (ar) mažinimą, sudarant bei įgyvendinant korupcijai atsparios aplinkos kūrimo priemonių sistemą.

2025 m. gruodžio 4 d.– gruodžio 18 d. laikotarpiu buvo vykdomas Dzūkijos nacionalinio parko ir Čepkelių valstybinio gamtinio rezervato direktijos (toliau – Direkcija) valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal sutartis (toliau- darbuotojai), tolerancijos korupcijai tyrimas, kuriuo buvo siekiama nustatyti Direkcijos darbuotojų požiūrį į korupciją, jos pasireikšimą Direkcijoje, darbuotojų patirtį ir santykį su korupcijai atsparios aplinkos kūrimu (korupcijos prevencija) Direkcijoje. Lyginant kiekvienų metų tyrimų rezultatus, siekiama matuoti vykdomų korupcijai atsparios aplinkos kūrimo priemonių efektyvumą, stebėti darbuotojų elgsenos, sąmoningumo, tolerancijos korupcijai keitimąsi.

Tyrimą atliko Administracijos vyriausiasis specialistas Vaidas Miliauskas. Tyrimui pasirinkta anoniminės apklausos anketos internete metodas. Apklausoje internetinė nuoroda buvo pateikta visiems Direkcijos darbuotojams (tyrimo metu Direkcijoje dirbo keturiasdešimt darbuotojų), apklausoje dalyvavo dvidešimt trys darbuotojai, tai sudarė 57,5 % (dalyvavo didesnis skaičius darbuotojų nei 2023-2024 metais, tiek pat kiek 2022 m.) visų darbuotojų. Klausimynas sudarytas iš penkiolikos klausimų, keturi iš jų susiję su informacija apie respondentus (jų lytis, amžius, darbo stažas Direkcijoje, išsilavinimas), dešimt klausimų, iš kurių trys su galimybe darbuotojams nurodyti savo atsakymą, susiję su respondentų požiūriu į korupciją, korupciją darbe, korupcijai atsparios aplinkos kūrimo priemones, pranešimą apie korupciją, jos apraiškas, vienas atviras klausimas, skirtas darbuotojams pateikti savo nuomonę, pasiūlymus, pastabas. Anonimiškumo principu gauti duomenys pateikiami tik statistiškai apibendrinti.

2025 m. dalyvavo dvylika vyrų, tai sudarė 52 % visų dalyvavusių, dešimt moterų, tai sudarė 43 % visų dalyvavusių. Pastebėtina, kad vienas dalyvis neatsakė į šį klausimą. 2025 m. apklausoje lyginant su 2024 m. dalyvavo daugiau respondentų tiek vyrų, tiek moterų (2024 m. dalyvavo aštuoni vyrai, devynios moterys) (žr. 1 paveikslėlį).

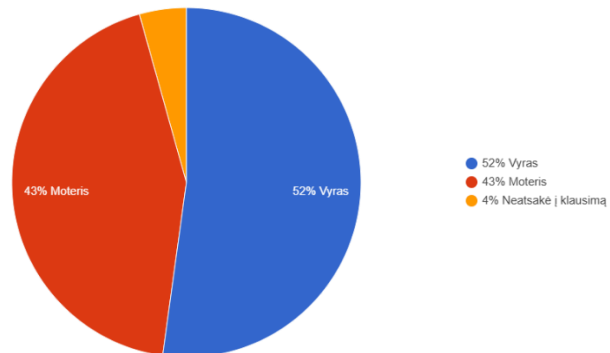
Daugiausiai apklausoje dalyvavo nuo 50 iki 60 metų amžiaus darbuotojų (devyni apklaustieji, 39 % nuo visų dalyvavusių) (žr. 2 paveikslėlį) (2024 m. – septyni apklaustieji, 41 % nuo dalyvavusių). Aštuoniolika dalyvavusiųjų, 78 % nuo visų dalyvavusiųjų (2024 m. - devyni apklaustieji, 53% nuo visų dalyvavusių) apklausoje darbuotojų nurodė, kad turi įgiję aukštąjį išsilavinimą (žr. 3 paveikslėlį).

2025 m. apklausoje dalyvavo daugiausiai darbuotojų turintys virš dvidešimt metų darbo stažą Direkcijoje, aštuoni apklaustieji, 35 % nuo visų dalyvavusių (žr. 4 paveikslėlį), (2024 m.

daugusiai dalyvavo nuo 5 iki 10 metų darbo stažą Direkcijoje turintys asmenys– šeši apklaustieji, 35 % nuo visų dalyvavusių). Pažymėtina, kad vienas apklaustasis neatsakė į šį klausimą.

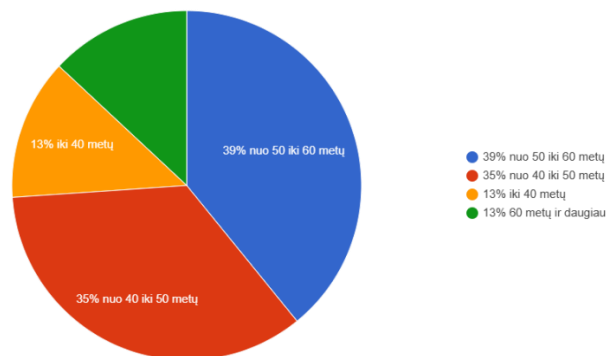
1 paveikslėlis

1.Kokia jūsų lytis?

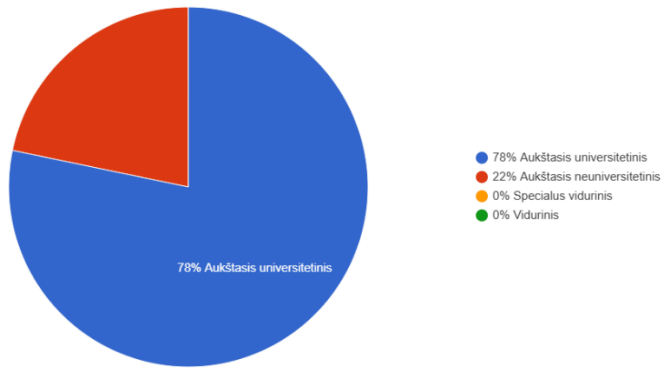
2 paveikslėlis

2.Koks Jūsų amžius?

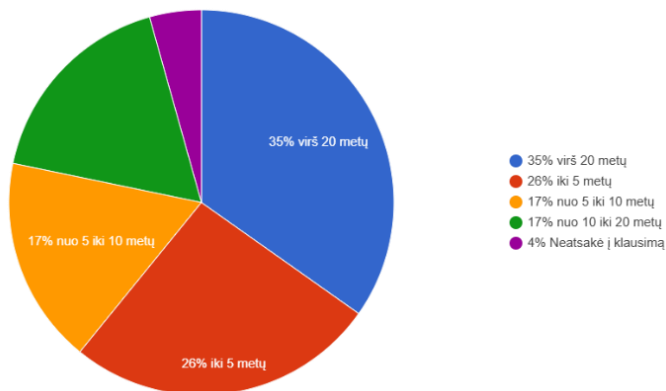
3 paveikslėlis

3. Koks Jūsų išsilavinimas?

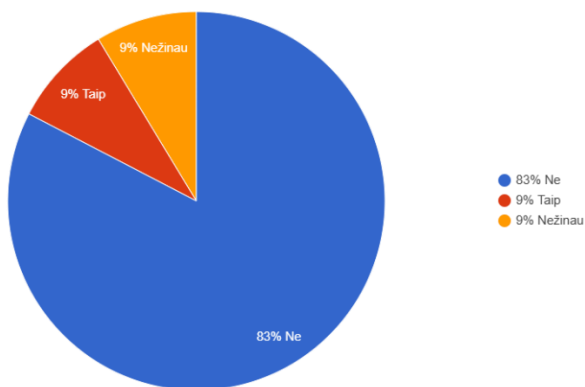
4 paveikslėlis

4. Koks jūsų darbo stažas dirbant tik Direkcijoje?

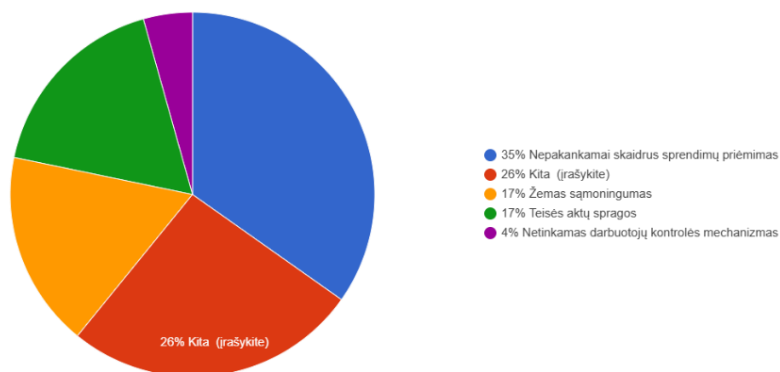
Atsakydami į penktą klausimą (*Kaip manote, ar Direkcijoje toleruojama korupcija?*) didžioji dauguma apklaustųjų - devyniolika (83% nuo visų dalyvavusiųjų) atsakė, kad ne, du paklaustieji (9% nuo visų apklaustųjų) atsakė, kad taip (žr. 5 paveikslėlį). Pažymėtina, kad šis klausimas buvo naudojamas pirmą kartą tolerancijos korupcijai apklausose.

5 paveikslėlis

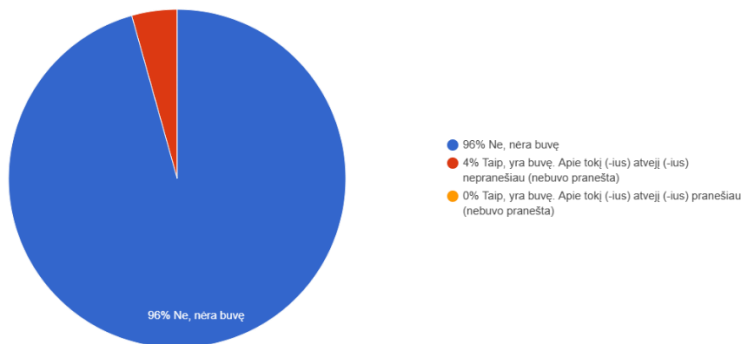
Šeštuoju klausimu, kuris ankstesniais apklausų metais taip pat nebuvo naudojamas (*Dėl kokių priežasčių, Jūsų nuomone, galėtų Direkcijoje pasireikšti korupcija?*), buvo siekiama išsiaiškinti korupcijos pasireiškimo priežastis. Daugiausiai aštuoni apklaustieji (35% nuo visų dalyvavusių) nurodė, kad Direkcijoje korupcija galėtų pasireikšti - nepakankamai skaidrus sprendimų priėmimas, šeši apklaustieji (26% nuo visų dalyvavusių apklausoje) nurodė kitas priežastis (dažniausias darbuotojų nurodytas atsakymas, kad jie nemato ar negalėtų nurodyti konkrečių priežasčių) (žr. 6 paveikslėlį).

6 paveikslėlis

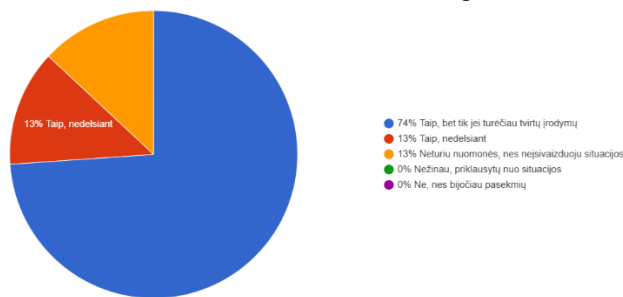
Tyrimo septintas klausimas buvo pateiktas toks: *Ar per pastaruosius 12 mėnesių buvo situacija (-ų) kai Jums ar Jūsų kolegai buvo siūlomas kyšis ar kitaip buvote darbe susidūrę su korupcija?* Didžioji dauguma apklaustųjų – dvidešimt du (96% nuo visų dalyvavusių) nurodė, kad ne, nėra buvę. Vienas apklaustasis (4% nuo visų dalyvavusių) nurodė, kad taip, yra buvę. Apie tokį (-ius) atvejį (-ius) nepranešiau (nebuvo pranešta) (žr. 7 paveikslėlį). Atkreiptinas dėmesys, kad 2023- 2024 m. tarp apklaustųjų nebuvo nei vieno nurodžiusio, kad jam teko susidurti su situacija kai jam ar jo kolegai buvo siūlomas kyšis ar kitaip susidūrė darbe susidūrę su korupcija.

7 paveikslėlis

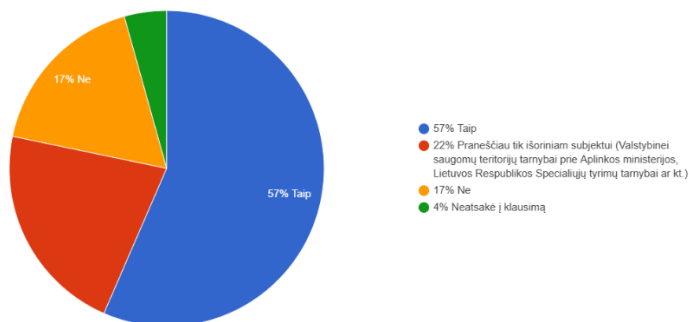
Atsakymai į aštuntą klausimą (*Jeį sužinotumėte apie korupciją Direkcijoje ateityje ar praneštumėte apie tai?*) parodė, kad dauguma apklaustųjų - septyniolika asmenų (74% nuo visų dalyvavusiųjų) praneštų apie korupcinius atvejus ateityje, bet tik jei turėtų tvirtų įrodymų. Tik trys asmenys (13 % nuo visų apklaustųjų) praneštų apie korupciją nedelsiant. Bet koku atveju didžioji dauguma atsakiusių praneštų apie korupciją (žr. 8 paveikslėlis). Lyginant su praeitų metų apklausomis, šiek tiek daugiau asmenų praneštų apie korupciją, bet atkreiptinas dėmesys, kad klausimai ankstesniais metais buvo šiek tiek kitaip formuluojami. 2024 m. dešimt asmenų (59 % nuo visų dalyvavusiųjų) nurodė, kad - taip, praneštų, septyni dalyviai (41% nuo visų dalyvavusiųjų) nurodė- nežinau, sunku pasakyti. 2023 m. dvylika dalyvių (71% nuo visų apklaustųjų) nurodė- taip, praneštų, trys dalyviai (18% nuo visų dalyvavusiųjų) nurodė- nežinau, sunku pasakyti.

8 paveikslėlis

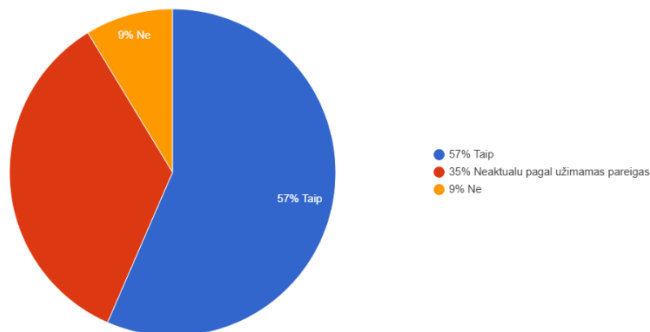
Atsakydami į devintą klausimą (*Ar žinote koku būdu / kam Direkcijos viduje galite pranešti apie galimai rengiamus, padarytus ar daromus Direkcijos darbuotojų ar kitų asmenų pažeidimus (įskaitant korupcinius?)*) trylika dalyvavusiųjų (57% nuo visų apklaustųjų) nurodė, kad - taip, penki dalyviai (22 % nuo visų dalyvavusiųjų) praneštų tik išoriniam subjektui (Valstybinei saugomų teritorijų tarnybai prie Aplinkos ministerijos, Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybai ar kt.), keturi dalyviai (17 % nuo visų dalyvavusiųjų), nurodė, kad - nepraneštų (žr. 9 paveikslėlis). Pastebėtina, kad 2023-2024 metais buvo prašoma nurodyti konkrečius subjektus, kuriems apklaustieji praneštų apie korupciją.

9 paveikslėlis

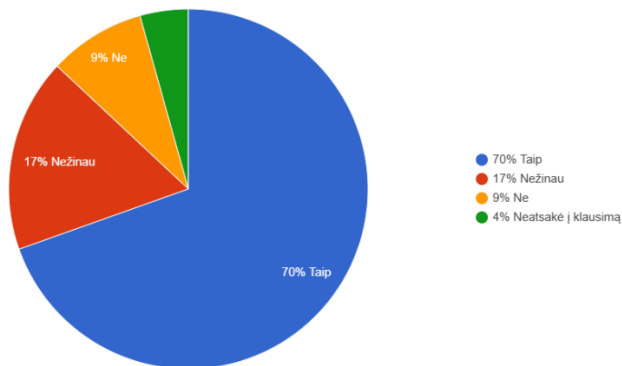
Dešimtu klausimu buvo norima išsiaiškinti ar apklaustieji žino kaip jiems nusišalinti nuo pareigų atlikimo viešų ir privačių interesų konflikto atveju (*Ar žinote ir Jums aišku, kokia tvarka reikėtų nusišalinti nuo pareigų atlikimo esant viešųjų ir privačių interesų konfliktui?*). Trylika dalyvių (57 % nuo visų apklaustųjų) nurodė, kad - taip, aštuoni dalyviai (35 % nuo visų dalyvavusiųjų) nurodė, kad - neaktualu pagal užimamas pareigas, du dalyviai (9 % nuo visų dalyvavusiųjų) nurodė, kad- ne (žr. 10 paveikslėlį).

10 paveikslėlis

Atsakydami į vienuoliktą klausimą (*Kaip manote, ar Direkcijoje veiklos procesai (administracinių, mokamų paslaugų teikimas, viešųjų pirkimų vykdymas, priėmimas į pareigas ir pan.) yra organizuojami ir vykdomi skaidriai?*) šešiolika apklaustųjų (70 % nuo visų dalyvavusiųjų) nurodė - taip, keturi atsakusieji (17 % nuo visų atsakusiųjų) nurodė - nežinau, du atsakusieji (9 % nuo visų apklaustųjų) nurodė- veiklos procesai neskaidrūs. Pastebėtina, kad vienas asmuo neatsakė į šį klausimą (žr. 11 paveikslėlis). Taip pat, atkreiptinas dėmesys, kad šis klausimas pirmą kartą buvo naudojamas tolerancijos korupcijai tyrimuose.

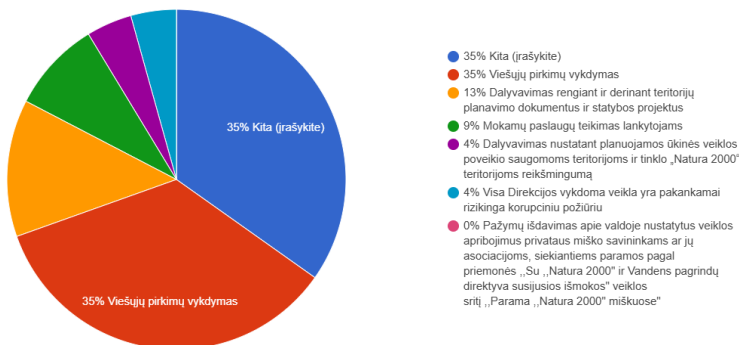
11 paveikslėlis

Dvyliktu klausimu apklaustųjų buvo prašoma nurodyti *Direkcijos veiklos sritį, kurioje, jūsų nuomone, yra didžiausia rizika pasireikšti korupcijai?*. Aštuoni asmenys (35 % nuo visų dalyvavusiųjų) nurodė kitas priežastis (dažniausiai buvo nurodyta, kad negalėtų išskirti ar nežino

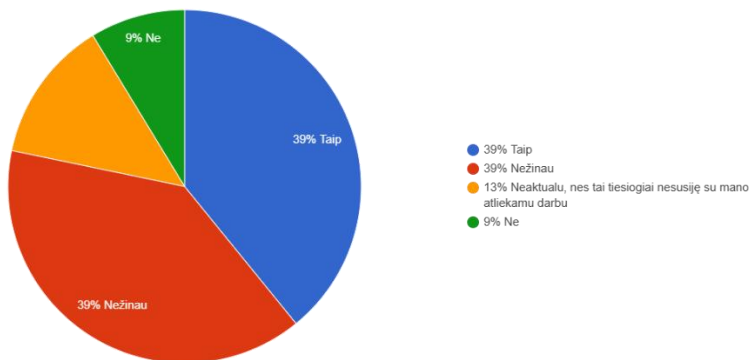
tokių veiklos sričių), taip pat aštuoni asmenys (35 % nuo visų dalyvavusiųjų) viešųjų pirkimų vykdymą nurodė kaip sritį, kurioje didžiausia rizika pasireikšti korupcijai (žr. 12 paveikslėlį). Pažymėtina, kad 2024 m. aštuoni apklaustieji (47 % nuo visų dalyvavusiųjų) taip pat nurodė – kitas priežastis (t.y. kad nežino tokių sričių ar jų nėra ir pan.), penki asmenys (29 % nuo visų dalyvavusiųjų) nurodė viešųjų pirkimų vykdymą. 2023 m. dešimt asmenų (59 % nuo visų dalyvavusiųjų) nurodė, kad - visa Dzūkijos nacionalinio parko ir Čepkelių valstybinio gamtinio rezervato direkcijos vykdoma veikla yra pakankamai rizikinga korupciniu požiūriu, trys asmenys (18 % nuo visų dalyvavusiųjų) nurodė, kad viešųjų pirkimų vykdymas.

12 paveikslėlis

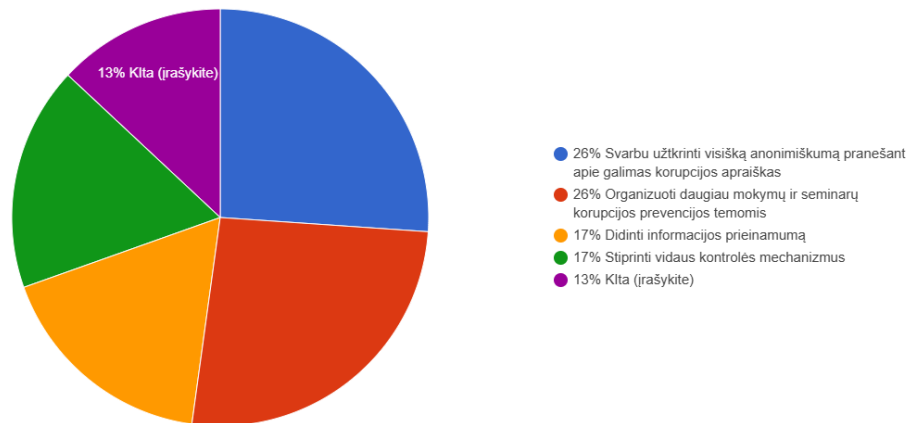
Atsakydami į tryliktąjį klausimą (*Ar manote, kad Dzūkijos nacionalinio parko ir Čepkelių valstybinio gamtinio rezervato direkcijoje reikia taikyti korupcijai atsparios aplinkos kūrimo priemones?*) devyni apklaustieji (39 % nuo visų dalyvavusiųjų) nurodė, kad - taip, tokios priemonės reikalingos, taip pat devyni apklaustieji (39 % nuo visų dalyvavusiųjų) nurodė, kad – nežino, 2 asmenys (9 % nuo visų dalyvavusiųjų) nurodė, kad tokios priemonės nereikalingos taikyti (žr. 13 paveikslėlį). Pastebėtina, kad 2024 m. dešimt apklaustųjų (59 %) nurodė, kad - taip, trys paklaustieji (18 % nuo visų dalyvavusiųjų) nurodė, kad – nežino, du asmenys (12 % nuo visų dalyvavusiųjų) nurodė, kad – ne. 2023 m. devyni apklaustieji (53 % nuo visų dalyvavusiųjų) nurodė, kad - taip, trys apklaustieji (18 % nuo visų dalyvavusiųjų) atsakė, kad – nereikalingos tokios priemonės.

13 paveikslėlis

Keturioliktuoju klausimu buvo prašoma nurodyti *Kokias papildomas priemones Direkcija galėtų įgyvendinti, kad sumažintų korupcijos pasireiškimo riziką?*. Šeši asmenys (26 % nuo visų dalyvavusiųjų) nurodė, kad svarbu užtikrinti visišką anonimiškumą pranešant apie galimas korupcijos apraiškas, taip pat šeši asmenys (26 % nuo visų dalyvavusiųjų) organizuoti daugiau mokymų ir seminarų korupcijos prevencijos temomis. Po keturis asmenis (17 % nuo visų dalyvavusiųjų) nurodė, kad - didinti informacijos prieinamumą ir stiprinti vidaus kontrolės mechanizmus.

14 paveikslėlis

Paskutiniu, penkioliktuoju atviru klausimu buvo prašome apklaustųjų pateikti pasiūlymus ir pastabas (jeigu turi) dėl vykdytos apklausos ir (ar) korupcijai atsparios aplinkos kūrimo Direkcijoje. Tarp apklaustųjų pateiktų atsakymų nurodyta, kad neturiu pasiūlymų ar kad kolegos yra pakankamai sąžiningi. Tarp pasiūlymų taip pat nurodyta, kad reikalingos papildomos, platesnės diskusijos ir informacijos sklaida: *“turėtų būti daugiau diskusijų, aptarimų, priimančias sprendimus”, “Didesnė informacijos sklaida apie direkcijos kaip visumos planus ir kryptis, reikalingas priemones, platesnės diskusijos įneštų daugiau skaidrumo, nes dabar sprendimų priėmėjų ratas yra labai siauras, stengiamasi, kad kiekvienas dirbtų tik tiesioginį savo darbą ir bendroje direkcijos veikloje nedalyvautų”*.

Apibendrinant tolerancijos korupcijai tyrimo rezultatus, didžioji dalis Direkcijos darbuotojų mano, kad Direkcijoje netoleruojama korupcija, Direkcijos veiklos procesai (administracinių, mokamų paslaugų teikimas, viešųjų pirkimų vykdymas, priėmimas į pareigas ir pan.) yra organizuojami ir vykdomi skaidriai. Atsižvelgiant į tyrimo dalyvių atsakymus, per paskutinius dvylika mėnesių jiems praktiškai neteko susidurti su korupcija darbe, didžioji dauguma atsakusiųjų praneštų apie jos atvejus ateityje, žino kur apie tai pranešti, kaip nusišalinti nuo pareigų atlikimo esant viešųjų ir privačių interesų konfliktui. Direkcijos darbuotojai taip pat yra girdėję apie Direkcijoje taikomas korupcijai atsparios aplinkos kūrimo priemones ir mano, kad jos turi būti taikomos.

Lyginant 2025 m. tyrimo duomenis su 2023 - 2024 m. duomenimis atsakant į klausimą ar jie asmeniškai praneštų apie jiems žinomą korupcijos atvejį padaugėjo, bet atkreiptinas dėmesys, kad apklaustieji praneštų tik jei turėtų tvirtų įrodymų. Atsakusiųjų tiek teigiamai, tiek neigiamai

apie tai ar Direkcijoje turi būti taikomos atsparios aplinkos kūrimo priemonės, pasiskirstymas 2025 m. lyginant su 2023 - 2024 m. iš esmės liko nepakitęs.

Pastebėtina, kad tiek 2025 m. tiek 2023 - 2024 metais viešųjų pirkimų vykdymas įvardijama kaip viena iš Direkcijos veiklos sričių, kurioje apklaustųjų nuomone, yra didžiausia rizika pasireikšti korupcijai.

Pagrindine priežastimi kodėl apklaustųjų nuomone Direkcijoje galėtų pasireikšti korupcija įvardijamas nepakankamai skaidrus sprendimų priėmimas. Kaip papildomas priemonės, kurias Direkcija galėtų įgyvendinti, kad sumažintų korupcijos pasireiškimo riziką apklaustieji nurodė visiško anonimiškumo užtikrinimą pranešant apie galimas korupcijos apraiškas, taip pat daugiau mokymų ir seminarų korupcijos prevencijos temomis organizavimą, savo pasiūlymuose darbuotojų taip pat nurodė, kad reikalingos papildomos, platesnės diskusijos ir informacijos sklaida.

Atsižvelgiant į tyrimo rezultatus, Direkcijoje turėtų būti siekiama didinti sprendimų priėmimo skaidrumą dalijantis didesniu reikalingos informacijos kiekiu, didinti pranešimo apie korupciją anonimiškumą, papildomai, pagal Direkcijos galimybes, šviesti darbuotojus (jiems organizuoti mokymus ir (ar) seminarus korupcijos prevencijos temomis), kad apie korupcijos atvejus būtų norima pranešti nedelsiant, o ne tik turint pakankamai įrodymų, taip pat, kad mažesnė dalis apklaustųjų viešų pirkimų vykdymą įvardintų kaip vienos iš sričių kur gali pasireikšti didžiausia rizika korupcijai ir kad dar labiau Direkcijoje nebūtų toleruojama korupcija.